

TRACTATUS DE GRATIA.

Hunc Tractatum in duas dividemus partes, unam historicam et alteram dogmaticam, quibus præmittemus caput prævium de notione et divisione gratiæ.

CAPUT PRÆVIUM.

DE NOTIONE ET DIVISIONE GRATIÆ.

Ut melius intelligatur quod dicturi sumus de gratia, quædam prius notanda sunt.

Deus nos fecit ut voluit. Natura nostra est complexio attributorum nos constituentium tales quales sumus, non vero quales nos creare potuisset. Naturale id dicitur quod naturæ nostræ consentaneum est, seu quod vires naturæ nostræ non superat.

Supernaturale id vocatur quod propriis naturæ nostræ viribus obtinere vel attingere non valemus.

Quod supernaturale est respectu nostri in præsentī constitutione nostra, potuisset esse naturale in alia hypothēsi si nempe creati fuisset perfectiores. Sic multa supernaturalia sunt relative ad nos, quæ naturalia sunt angelis.

Gratia, sic dicta quia gratis datur, sub variis sensibus accipitur in Scriptura : 1° pro benevolentia Dei erga homines : sic legitur in Gen. vi, 8 : *Noe vero invenit gratiam coram Domino*, et in Luc. i, 30 : *Ne timeas, Maria, invenisti enim gratiam apud Deum* ;

2° Pro gratitudine in memoriam alicujus beneficii ; v. g., David dicit, II Reg. ii, 4 : *Et ego reddam gratiam, eo quod fecistis istud* ;

3° Pro omni dono a Deo hominibus gratis concesso : unde B. Paulus ait, I Cor. xv, 10 : *Gratia Dei sum id quod*

sum. Eo sensu intelliguntur tum bona naturalia, ut creatio, conservatio, animi corporisque qualitates et perfectiones, etc.; tum supernaturalia, quæ Deus creaturis intelligentibus concedit in ordine ad vitam æternam.

De gratia, posteriori hoc sensu accepta, nobis agendum est in præsentī Tractatu. Definitur : *Donum supernaturale, creaturæ intellectuali a Deo gratis concessum, in ordine ad vitam æternam*. Hæc definitio competit omnibus gratiis a Deo concessis, sive angelis in cælo, sive protoparentibus in statu innocentiae, sive homini lapsō.

Gratia sic definita dividitur : 1° in gratiam Dei et gratiam Christi. Gratia Dei ea est quæ datur independentē a meritis Christi, et dicitur gratia *sanitatis*, juxta Thomistas : tales erant gratiæ angelis et primis parentibus nondum lapsis concessæ. Gratia Christi ea est quæ intuitu meritorum Christi conceditur, et vocatur *medicinalis*, juxta scholasticos : tales sunt omnes gratiæ hominibus post lapsum præparatæ.

2° Dividitur in internam et externam. *Interna* ea est quæ immediate agit in mentem, intellectum illuminando aut voluntatem movendo. Gratia *externa* immediate agit in sensus, ut promulgatio legis, miracula, prædicatio verbi divini, exemplum virtutis, etc.

3° Dividitur in gratiam gratis datam et gratiam gratum facientem. Gratia *gratis data* non in propriam recipientis sed in aliorum utilitatem primario conceditur, ut donum miraculorum, potestas administrandi sacramenta, etc. Hujusmodi gratias enumerat Apostolus, I Cor. xii, 8, dicens : *Alii quidem per Spiritum datur sermo sapientiæ, alii autem sermo scientiæ... aliter fides... alii gratia sanitatum, alii operatio virtutum, alii prophetia, alii discretio spirituum, alii genera linguarum, alii interpretatio sermonum*. Gratia *gratum faciens* in utilitatem recipientis directe conceditur, ut motio voluntatis in bonum, remissio peccatorum, etc.

4° Hæc gratia dividitur in habitualem et actuaalem. Gratia *habituaalis* est quid permanens a Deo in mentibus infusum, et triplex est : nempe 1° gratia *sanctificans*, quæ est prima vel secunda : prima remittit peccatum, justificatio-

nem informando; et secunda auget gratiam sanctificantem jam existentem. 2° Virtutes infusæ, quæ sunt theologicæ vel morales: *theologicæ* ita dicuntur, quia Deum habent pro objecto immediato, ut sunt fides, spes et charitas; *morales* non habent Deum pro objecto immediato, sed mores componendos; inter eas quatuor eminent, quæ ideo vocantur *cardinales*: sunt justitia, prudentia, fortitudo et temperantia. 3° Dona Spiritus sancti, quæ septem numerari solent, videlicet, dona sapientiæ, intellectus, consilii, fortitudinis, scientiæ, pietatis et timoris.

Gratia *actualis* ea est quæ datur per modum actus.

5° Duplex est gratia actualis, nempe gratia intellectus et gratia voluntatis. Gratia *intellectus* est quædam illustratio divina, proponens intellectui humano verum supernaturale credendum, vel bonum agendum; gratia *voluntatis* est motio inclinans voluntatem ad bonum supernaturale agendum.

6° Gratia actualis dividitur adhuc in operantem et cooperantem, in prævenientem et subvenientem, in excitantem et adjuvantem. Sensum his vocibus proprium assignabimus in decursu tractatus.

7° Gratia actualis dividitur iterum in sufficientem et efficacem: gratia *sufficiens* ea est quæ dat veram potestatem agendi, licet effectus non sequatur; gratia *efficax* non solum dat potestatem agendi, sed effectum semper obtinet. Naturam utriusque hic non expendimus.

8° Dividitur in gratiam simpliciter et gratiam pro gratia. Gratia *simpliciter* conceditur absque ullo merito ex parte recipientis, etiam ex gratia anteriori producto; gratia vero *pro gratia* supponit meritum ex gratia anteriori obtentum.

PARS HISTORICA.

DE VARIIS CIRCA GRATIAM ERRORIBUS.

Inter eos qui circa gratiam errarunt, alii nimis naturæ, et alii nimis gratiæ tribuebant; de his et illis in duplici capite dicemus.

CAPUT PRIMUM.

DE HIS QUI ERRARUNT NIMIS TRIBUENDO NATURÆ.

Qui nimis naturæ, id est, libero hominis arbitrio tribuerunt, sunt Pelagiani et Semipelagiani.

ARTICULUS PRIMUS.

DE PELAGIANIS.

Pelagius, in Britannia Majori natus, versus medium quarti sæculi, fuit monachus girovagus, id est, non in monasterio reclusus, nec solitarius, nec sacerdos. Ingenio erat acutus, eloquentia facundus, licet parum doctus; pius apparebat et virtutis incitator, quamvis mensis, balneis et epulis nutritus: latos humeros et robustam cervicem gestiebat, referente Orosio, in Apologetico. Circa finem quarti sæculi, petiit Romam, Loca sancta invisendi causa, ibique Ruffinum habuit magistrum, a quo plures hausit errores. Sub perfectionis larva, cœpit scriptis et verbis docere, contra vitia inclamare, homines et præsertim mulieres, quibus blandiebatur, usum Scripturarum et cantus in ecclesia eis concedens, ad virtutes Christianas hortari et excitare. Cum ipsi objiceretur homines in Adamo lapsos et natura corruptos tantæ perfectionis non esse capaces, quibusdam locis Patrum libertatem humanam contra philosophos omnia fato tribuentes, nec non contra Marcionitas aliosque hæreticos duo principia admittentes defendentium abutens, docuit:

1° Adamum et Evam creatos fuisse mortales, et peccando sibi solis nocuisse; ac consequenter nullum existere peccatum originale, sed infantes in eodem statu nasci in quo primi parentes fuerunt creati: unde morientes absque baptismo vitam æternam habent. Discipuli ejus, verbis Christi apud Joan. v, 5, etc. *Nisi quis renatus fuerit*, pressi, distinctionem finxerunt inter vitam æternam et